

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

การเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอนางรอง จังหวัดชัยนาท

**Native Chicken Husbandry by Farmer in Village Number 3,
Wang Takian Sub-District, Chai Nat Province**

สุวิทย์ ขุ่มคงสินธุ์ (Suwit Khumkongsin)*จินดา ขลิบทอง (Jinda Khlibtong)**

ศิริลักษณ์ วงศ์พิเชษฐ (Sirilag Wongpichet)***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) การเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร (3) ความต้องการวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอนางรอง จังหวัดชัยนาท ได้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด จำนวน 84 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1)เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.23 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 6.03 คน อาชีพเกษตรกรรวม ทุกรายเป็นสมาชิกกลุ่ม มีประสบการณ์การเลี้ยงไก่เฉลี่ย 11.90 ปี ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่อย่างน้อย 1 ครั้ง สัตว์ในครัวเรือนมีโทรทัศน์ วิทยุ ทีวีสี สัตว์ในชุมชนมี หอกระจายข่าวและผู้นำกลุ่ม แหล่งเงินทุนและที่ดินใช้ของตนเอง ขนาดพื้นที่ในการเลี้ยงเฉลี่ย 547.61 ตารางเมตร (2)วัตถุประสงค์หลักเพื่อจำหน่ายเนื้อ ใช้แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.38 คน พันธุ์ไก่ที่เลี้ยง ได้แก่ไก่ไทยผสม ไชยอ่อน ไก่ไทยผสมพม่า และไก่พันธุ์พื้นเมืองไทย แหล่งที่มาได้จากการขยายพันธุ์และการสนับสนุนจากกลุ่ม จำนวนไก่พ่อแม่พันธุ์เฉลี่ย 16.05 ตัว จำนวนไก่แม่พันธุ์เฉลี่ย 35.94 ตัว การผสมพันธุ์ใช้พ่อพันธุ์ตัวเดิมผสม 1-2 ครั้ง ส่วนใหญ่ขึ้นทะเบียนประวัติ มีการบันทึกข้อมูล ใช้อาหารที่ในท้องถิ่น ใช้จ่ายพิธีวันร่วมกับสมุนไพร รายได้จากการเลี้ยง เฉลี่ย 64,297 บาท รายจ่ายจากการเลี้ยง เฉลี่ย 30,387 บาท โรงเรือนและอุปกรณ์ เกษตรกรมีการสร้างโรงเรือน มีตาข่ายคลุม อยู่บริเวณน้ำท่วมไม่ถึง ห้างที่พัก ห้างบริเวณซ้ายมาศตรูพืช ห้างเสียงรบกวน มีไฟฟ้าส่องสว่าง มีที่บังลมบังแดด มีรังไข่เพียงพอ การสุขาภิบาล มีการทำความสะอาดโรงเรือนและพื้นด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ เปลี่ยนน้ำและทำความสะอาดทุกวัน เปลี่ยนที่รองพื้นบ่อยๆ หมั่นดูแลสุขภาพไก่ มีการคัดไก่ที่ป่วยออกเพื่อสังเกตอาการ มีพื้นที่ให้ไก่ออกกำลังกาย มีการกำจัดแหล่งน้ำรอบๆ โรงเรือน มีการกักไก่ก่อนนำเข้าฝูง ไม่ใช้น้ำจากแหล่งสาธารณะ มีการถ่ายพยาธิ ฉีดวัคซีนให้ไก่ (3)ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในเรื่อง พันธุ์ การคัด และการปรับปรุงพันธุ์ โรงเรือนและอุปกรณ์ อาหาร ยาที่ใช้รักษาโรค การสุขาภิบาล พบว่าเกษตรกรต้องการมากที่สุดคือ ทีวีสี แผ่นพับ สื่อบุคคลของเอกชน สื่อบุคคลของทางราชการ คู่มือ ระดับมากคือ โทรทัศน์ ระดับปานกลางคือ วิทยุ ไปสเตอร์ สถาบันการศึกษา น้อยที่สุดคือ อินเทอร์เน็ต วิธีการส่งเสริม พบว่าเกษตรกรต้องการมากที่สุดคือ การสาธิต การฝึกปฏิบัติ การทัศนศึกษา ระดับน้อยคือ การบรรยาย น้อยที่สุดคือ การทดลองเลี้ยง

คำสำคัญ การเลี้ยงไก่พื้นเมือง จังหวัดชัยนาท

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช suwit407@hotmail.co.th

**รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Jinda.khl@stou.ac.th

***รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sirilag@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

Abstract

The purposes of the study were to (1) study the social and economics condition of the farmers (2) investigate the native chicken farming of farmers and (3) find out the need and method of native chicken farming of farmers.

The 84 native chicken farmers residing at village No. 3, Wang Ta Khian Sub-district, Nong Ma Mong District, Chainat Province were the population of the research. The structural interview schedule were used as the collecting data in the study. The statistical packages program was used in data analysis by frequency count, percentage, minimum, maximum, mean and standard deviation.

The result of the research found that (1) majority of farmers were male, average 51.23 years of age, primary education, average members in household 6.03 persons, farmer profession, belong to group members, average experiences of native chicken farming 11.90 years, once a year in native chicken farming training, media in farmer household were TV, radio and VCD/DVD, distribution news station and group leader were community media, has own land and own fund for native chicken farming, average size of farming 547.61 square meter average income 64.297 baht/year. (2012), average expenses 30,387 baht/year (2012) (2) Main objective of native chicken farming for selling chicken. average labor in household 2.38 persons, chicken variety were Thai mixed Saigon, Thai mixed Myanmar, and Thai native chicken, variety sources came from breeding and group support, average cock 16.05, average hen 35.94, the cock breeding 1-2 times, has chicken registration and data record. The food feeding came from local, use antibiotic mixed herb, (3) The need of agricultural extension were chicken variety, selection and improvement, chicken house and equipment, food feeding, medicine, management and sanitation. The media for serve the need of agricultural extension were VCD, Folder, and Personal media. The procedure of agricultural extension were the demonstration, practice, study tour and the lecture. The least need was the feeding trial.

Keyword: Native chicken Husbandry Chi Nat Province

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช suwit407@hotmail.co.th

**รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช Jinda.khl@stou.ac.th

***รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช sirilag@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

บทนำ

การจะส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองนั้นจำเป็นต้องเริ่มจากเกษตรกรก่อน เนื่องจากโดยทั่วไปเกษตรกรในชนบทส่วนใหญ่จะมีการเลี้ยงไก่ไว้ได้ทุนบ้านกันแทบทุกครัวเรือนมาเป็นเวลาช้านานแล้ว จนกลายเป็นวัฒนธรรมและความผูกพันของชาวชนบทโดยทั่วไป ดังนั้นการส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีความคุ้นเคยกับการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ให้หันมาทำการเลี้ยงไก่ชนไทย อย่างมีระบบและมีการจัดการที่ดี ไปพร้อมกับการจัดการสินค้าไก่ชนไทยให้เป็นสินค้าเกษตรที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น เป็นที่ยอมรับของตลาดและตรงตามมาตรฐานสากล สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ จึงจำเป็นต้องพัฒนาการเลี้ยงให้เป็นระบบและสอดคล้องกับวิถีชีวิต ความต้องการของชุมชนนั้นๆ ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งที่เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงและชุมชน มีวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งได้มีส่วนในการอนุรักษ์สายพันธุ์ไก่ชน และเผยแพร่ความเป็นอัตตลักษณ์ของไก่ชนไทยสู่สากลยิ่งขึ้น (ภัทรจิต เหล่าคุณากร 2548 : 1-2)

กลุ่มส่งเสริมการผลิตปศุสัตว์ (2547:88) ได้กล่าวไว้ว่า ไก่พื้นเมืองไทยหรือไก่ชน เป็นไก่ที่มีชื่อเสียงในด้านความสวยงามประจำพันธุ์ และความเก่ง ฉลาด มีทักษะในการต่อสู้ ซึ่งเป็นความสามารถพิเศษของไก่ชนไทยที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับตัวมันเองได้สูงขึ้นอีกหลายเท่าตัว ตั้งแต่ 1,000 บาท ถึง หลายแสนบาทต่อตัว หรือแม้แต่ไข่ที่มีพ่อพันธุ์ดีชนชนะมาหลายสนามจนมีราคาสูงเมื่อผสมพันธุ์กับแม่พันธุ์ที่ดีและเลือดหนึ่ง ก็สามารถขายได้ในราคาฟองละ 500 – 700 บาท นอกจากนี้ยังมีข้อได้เปรียบในเรื่องของรสชาติ และตลาดมีความต้องการเป็นจำนวนมากทั้งตลาดภายใน และต่างประเทศ สามารถนำเงินตราเข้าประเทศได้เป็นจำนวนมาก เป็นสัตว์ที่มีศักยภาพสามารถนำมาส่งเสริมให้ทำเป็นอาชีพและพัฒนาให้เป็นสัตว์เศรษฐกิจ มุ่งสู่ธุรกิจเพื่อการส่งออก อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากธุรกิจต่อเนื่องต่างๆที่เกี่ยวข้อง ยิ่งขยายการเลี้ยงมากเท่าใดธุรกิจต่อเนื่องก็จะขยายตาม ได้แก่ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตวัสดุอุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่ชนโดยตรง เช่น ยาสมุนไพรไก่ สุ่มไก่ กรงไก่ มุ้ง ตะกร้าไก่ เป็นต้น ประโยชน์จากการท่องเที่ยว ไก่ชนเป็นไก่ที่มีอัตตลักษณ์ในตัวมันเองทั้งด้านความสวยงามและทักษะในการต่อสู้ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติได้ให้ความสนใจ สามารถนำเอาข้อได้เปรียบเหล่านี้มาใช้เป็นกลยุทธ์ในการจัดกิจกรรมสนามประลองไก่เพื่อเก็บเงินค่าเข้าชม พร้อมทั้งจำหน่ายสินค้า (ไก่ชน) ตามความต้องการของลูกค้า (นักท่องเที่ยว) ซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้กับเกษตรกรโดยตรง จึงถือได้ว่าไก่ชนไทยเป็นทรัพยากรที่สำคัญทางเศรษฐกิจของชาติ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับปรับปรุงและส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรในพื้นที่ และพื้นที่อื่นๆที่มีความต้องการ และส่งเสริมเป็นอาชีพที่ยั่งยืนของเกษตรกรต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อศึกษาความต้องการวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนทั้งสิ้น 84 ราย โดยศึกษาประชากรทั้งหมดไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อหาค่าสถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการและวิธีการส่งเสริมความรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.23 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 6.03 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ทุกรายเป็นสมาชิกกลุ่มประสบการณ์การเลี้ยงไก่เฉลี่ย 11.90 ปี เกษตรกรทุกรายได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่อย่างน้อย 1 ครั้ง สื่อในครัวเรือนเกษตรกรทุกรายมี โทรทัศน์ วิทยุ วิดีโอ สื่อในชุมชนมีหอกระจายข่าวและผู้นำเกษตรกร แหล่งรับรู้ข่าวสาร ทั้งหมดได้รับจากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายเลี้ยงไก่พื้นเมือง รองลงมาได้รับจากเจ้าหน้าที่รัฐ และแผ่นพับ เกษตรกรทุกรายใช้เงินทุนของตนเอง มีเพียงเล็กน้อยที่ใช้เงินทุนของญาติพี่น้องด้วย การถือครองที่ดินเกษตรกรทุกรายมีที่ดินเป็นของตนเอง ขนาดพื้นที่ในการเลี้ยงเฉลี่ย 547.61 ตารางเมตร

รายได้จากการเลี้ยงไก่ของเกษตรกร (ในปี 2555) ได้จากการขายเนื้อไก่ (มีชีวิต) เฉลี่ย 35,523 การขายพันธุ์ มีเพียงส่วนน้อยที่มีการขายพันธุ์ รายได้จากการขายพันธุ์เฉลี่ย 11,198 บาท/ปี รายได้จากการนำไปแข่งขัน มีเพียงส่วนน้อยที่นำไปแข่งขัน รายได้เฉลี่ย 16,428 บาท / ปี รายได้รวมของเกษตรกร (ในปี 2555) เฉลี่ย 64,297 บาท/ปี รายจ่ายจากการเลี้ยงไก่ (ในปี 2555) มาจากการซื้อพันธุ์ มีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยที่มีการซื้อพันธุ์ รายจ่ายจากการซื้อพันธุ์เฉลี่ย 1,761 บาท/ปี รายจ่ายค่าโรงเรือนและอุปกรณ์ในโรงเรือน เกษตรกรทุกรายไม่มีค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ รายจ่ายค่าอาหารเฉลี่ย 8,171 บาท/ปี รายจ่ายค่ารักษาโรค เฉลี่ย 3,077 บาท/ปี ค่าใช้จ่ายในการนำไปแข่งขัน มีเพียงส่วนน้อยที่นำไปแข่งขัน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 7,857 บาท/ปี อื่นๆ (ค่าจ้างแรงงาน) มีเพียงส่วนน้อยที่จ้างแรงงานเฉลี่ย 0.28 คน รวมรายจ่ายจากการเลี้ยงไก่ (ในปี 2555) เฉลี่ย 30,386 บาท/ปี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

2. สภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักในการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายเป็นไก่เนื้อ กว่าครึ่งของเกษตรกรเลี้ยงเพื่ออนุรักษ์สายพันธุ์ ส่วนหนึ่งเลี้ยงเพื่อการกีฬาและจำหน่ายพันธุ์ ลักษณะการประกอบอาชีพ เกษตรกรส่วนใหญ่ทำเป็นอาชีพเสริม จำนวนแรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงไก่ ใช้แรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.38 คน แรงงานจ้างมีเพียงส่วนน้อยเฉลี่ย 0.28 คน ไก่พันธุ์ที่เลี้ยง เกษตรกรทุกรายเลี้ยงไก่ไทยผสมไข่ง่อนและไก่ไทยผสมพม่า มีเกษตรกรกว่าครึ่งที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองพันธุ์ไทย ได้แก่ ไก่เหลืองหางขาว ไก่ประดู่หางดำ ไก่ประดู่แสมดำไก่เขียวหรือเขียวแมลงภู่ ไก่ประดู่เลหางขาว ไก่สีดอกหมากหางขาว และไก่ลายหางขาว มีส่วนน้อยที่เลี้ยงพันธุ์ปากก้อยแหล่งที่มาของ

พันธุ์ เกษตรกรทุกรายได้จากการขายพันธุ์เอง และได้รับการสนับสนุนจากกลุ่ม มีส่วนน้อยที่เลี้ยงในลักษณะฟาร์มที่ซื้อจากฟาร์มหรือเกษตรกร การผสมพันธุ์ เกษตรกรใช้พ่อพันธุ์ (ตัวเดิม) ผสม 1-2 ครั้ง จำนวนไก่พ่อพันธุ์ ที่เกษตรกรเลี้ยงเฉลี่ยรายละ 16.05 ตัว ลักษณะการคัดไก่พ่อพันธุ์ พิจารณาจาก รูปร่างสมส่วน ได้ลักษณะไก่ชน จำนวนไก่แม่พันธุ์ ที่เกษตรกรเลี้ยงเฉลี่ยรายละ 35.94 ตัว ลักษณะการคัดไก่แม่พันธุ์ พิจารณาจาก รูปร่างสมส่วน ให้ไข่ดก และเลี้ยงลูกเก่ง เกษตรกรส่วนใหญ่ทำทะเบียนประวัติไก่ เกษตรกรทุกรายทำการบันทึกข้อมูลอาหารที่ใช้เลี้ยงไก่ เกษตรกรทุกรายใช้อาหารที่หาได้ในท้องถิ่น ยาที่ใช้ในการรักษาโรค เกษตรกรทุกรายใช้ยาปฏิชีวนะร่วมกับยาสมุนไพร

ด้านโรงเรือนและอุปกรณ์ เกษตรกรมีการปฏิบัติได้แก่ มีการสร้างโรงเรือน โรงเรือนมีตาข่ายคลุม โรงเรือนอยู่บริเวณน้ำท่วมไม่ถึง โรงเรือนแยกอยู่ห่างบ้านพักอาศัย โรงเรือนอยู่ห่างบริเวณใช้ยาฆ่าหญ้าและแมลง โรงเรือนอยู่ห่างเสียงรบกวน มีไฟฟ้าส่องสว่าง มีที่บังลมและแดด มีรังไข่เพียงพอสำหรับแม่ไก่ มีรางน้ำ มีรางอาหาร มีรางใส่กรวด/เปลือกหอย การจัดการ เกษตรกรทุกรายมีการปฏิบัติ ได้แก่ ทำความสะอาดโรงเรือนด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ ทำความสะอาดพื้นด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อชนิดหรือฟ่น เปลี่ยนน้ำและทำความสะอาดภาชนะใส่น้ำทุกวัน รักษาโรงเรือนให้สะอาดอยู่เสมอ เปลี่ยนที่รองพื้นบ่อยๆ หมั่นดูแลสุขภาพไก่เป็นประจำ มีการคัดไก่ที่ป่วยออกจากฝูงเพื่อสังเกตอาการ มีพื้นที่เพียงพอให้ไก่ออกกำลังกาย การสุขาภิบาล เกษตรกรทุกรายมีการปฏิบัติได้แก่ ทำความสะอาดภาชนะต่างๆด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค สร้างโรงเรือนที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีการกำจัดแหล่งน้ำสกปรกรอบๆโรงเรือนและบริเวณใกล้เคียง ทำการถ่ายพยาธิให้ไก่ ไม่ทิ้งซากไก่ลงน้ำ มีการกักไก่ไว้อย่างน้อย 7 วันก่อนนำเข้าฝูง ไม่ใช้น้ำจากแหล่งสาธารณะเลี้ยงไก่หากจำเป็นให้ผสมน้ำยาฆ่าเชื้อ ทำการฉีดวัคซีนป้องกันโรคให้ไก่ตามโปรแกรม

3.ความต้องการวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร

ความต้องการวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร อันประกอบด้วย 1)เรื่องพันธุ์ 2)การคัดและการปรับปรุงพันธุ์ 3)โรงเรือนและอุปกรณ์ 4)การใช้อาหาร 5)ยาที่ใช้ในการรักษาโรค 6)การสุขาภิบาล โดยผ่านสื่อต่างๆ อันได้แก่ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

ผลการศึกษา พบว่า 1) เรื่องพันธุ์ พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมจาก สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับความต้องการ ในรายละเอียด ดังนี้ ในระดับมากที่สุดจากสื่อวิธีดี สื่อบุคคลจากเอกชน จากทางราชการ และแผ่นพับ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.89 4.88 4.85 และ 4.84 ตามลำดับ ระดับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

มาจาก กลุ่มมือ และโทรทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.15 และ 4.11 ระดับปานกลางจาก วิทยุ ไปสเตอร์ และสถาบันการศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ย 3.05 2.70 และ 2.70 ระดับน้อยที่สุดจาก อินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 1.00

2) การคิดและการปรับปรุงพันธุ์พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมจากสื่อมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับความต้องการในรายละเอียดดังนี้ในระดับมากที่สุดจากสื่อ วิชิตี แผ่นพับ สื่อบุคคลของเอกชน และสื่อบุคคลของทางราชการ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.78 4.78 4.77 และ 4.22 ระดับมากจาก กลุ่มมือ และโทรทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.16 และ 3.51 ระดับปานกลางจาก วิทยุ สถาบันการศึกษา และไปสเตอร์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.21 2.94 และ 2.88 ระดับน้อยที่สุดจากอินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 1.00

3) เรื่องโรงเรียนและอุปกรณ์ในโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมจากสื่อมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับความต้องการในรายละเอียดดังนี้ ระดับมากที่สุดจาก วิชิตี สื่อบุคคลของทางราชการ แผ่นพับ และกลุ่มมือ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.89 4.77 4.70 และ 4.25 ระดับมากจาก สื่อบุคคลของเอกชน โทรทัศน์ และวิทยุ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.14 4.02 และ 3.58 ระดับปานกลางจาก สถาบันการศึกษา และไปสเตอร์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.09 และ 3.07 ระดับน้อยที่สุดจาก อินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 1.00

4) เรื่องการใช้อาหาร ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมจาก สื่อมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับความต้องการ ในรายละเอียดดังนี้ ในระดับมากที่สุดจากสื่อ วิชิตี แผ่นพับ สื่อบุคคลของเอกชน และสื่อบุคคลของทางราชการ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.89 4.75 4.64 และ 4.35 ระดับมากจาก กลุ่มมือ และโทรทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.16 และ 3.64 ระดับปานกลางจาก วิทยุ ไปสเตอร์ และสถาบันการศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ย 3.26 3.17 และ 3.10 ระดับน้อยที่สุดจาก อินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 1.00

5) เรื่องยาที่ใช้รักษาโรค พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมจาก สื่อมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับความต้องการ ในรายละเอียดดังนี้ ในระดับมากที่สุด จากสื่อ วิชิตี แผ่นพับ สื่อบุคคลของเอกชน กลุ่มมือ และสื่อบุคคลของทางราชการ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.89 4.75 4.71 4.53 และ 4.28 ระดับมากจาก โทรทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.64 ระดับปานกลางจาก วิทยุ ไปสเตอร์ และสถาบันการศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ย 3.28 3.23 และ 3.14 ระดับน้อยที่สุดจาก อินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 1.00

6) เรื่องการสุขภาพพบ ว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมจาก สื่อมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับความต้องการ ในรายละเอียดดังนี้ ในระดับมากที่สุดจากสื่อ วิชิตี สื่อบุคคลของทางราชการ แผ่นพับ กลุ่มมือ และสื่อบุคคลของเอกชน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.89 4.78 4.76 4.63 และ 4.22 ระดับมากจาก โทรทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.82 ระดับปานกลางจาก วิทยุ สถาบันการศึกษา และไปสเตอร์ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.21 3.16 และ 3.10 ระดับน้อยที่สุดจาก อินเทอร์เน็ต โดยมีค่าเฉลี่ย 1.00

สรุปการจัดอันดับความต้องการการส่งเสริมจากสื่อ พบว่า เกษตรกร มีความต้องการการส่งเสริมจากสื่อ ระดับมากที่สุด คือ วิชิตี แผ่นพับ สื่อบุคคลของเอกชน สื่อบุคคลของทางราชการ และกลุ่มมือ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.87 4.76 4.56 4.54 และ 4.31 ระดับมาก คือโทรทัศน์ คะแนนเฉลี่ย 3.79 ระดับปานกลาง คือ วิทยุ ไปสเตอร์ สถาบันการศึกษา คะแนนเฉลี่ย 3.26 3.02 3.02 และระดับน้อยที่สุด คือ อินเทอร์เน็ต คะแนนเฉลี่ย 1.00.

วิธีการส่งเสริม พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมากที่สุดจากการสาธิต การฝึกปฏิบัติ และการทัศนศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ย 4.67 4.36 และ 4.27 ระดับน้อย จากการบรรยาย มีค่าเฉลี่ย 2.55 และระดับน้อยที่สุด จากการทดลองเลี้ยง มีค่าเฉลี่ย 1.00

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอนงะโมะมิง จังหวัด ชัยนาท ทั้งปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ การเลี้ยงไก่พื้นเมือง ความต้องการวิธีการส่งเสริม ตลอดจน ปัญหาของเกษตรกร มีสิ่งที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.23 ปี ซึ่งค่อนข้างมีอายุมาก สามารถ เลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาชีพเสริมได้ ประกอบกับการมีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ค่อนข้างมากเฉลี่ย 11.90 ปี เกษตรกรทุกรายใช้เงินทุนของตนเอง ด้านการรับข่าวสารเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการรับเอกสารทางวิชาการ และ ไม่ใช้บริการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล การเลี้ยงไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่เลี้ยงเพื่อจำหน่ายเป็นไก่เนื้อ (มีชีวิต) จึงไม่มีการขายพันธุ์ และไม่มีการนำไปแข่งขัน ส่วนไก่ที่ได้มาขายพันธุ์ก็ได้จากสมาชิกกลุ่มที่เลี้ยงใน ลักษณะฟาร์ม เป็นไก่ที่ไม่ได้ลักษณะตามที่ฟาร์มต้องการ สำหรับค่าอาหารและยาที่ใช้รักษาโรคจะมีรายจ่าย ค่อนข้างมากก็จะอยู่ในลักษณะผู้ที่ทำฟาร์ม เพราะต้องบำรุงไก่ของตนให้มีความสมบูรณ์เพื่อการแข่งขัน รายได้จาก การเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย 64,297 บาท รายจ่ายเฉลี่ย 33,911 บาท ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรทุกรายมีรายได้ มากกว่ารายจ่ายในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาชีพเสริม นอกจากการทำเกษตร จึงทำให้การเลี้ยงไก่พื้นเมืองของ เกษตรกรอยู่ได้ คู่กับวิถีชีวิตในปัจจุบัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ธเนศน์ บุญตาแสง (2545:73) ได้ศึกษา ไก่ชน กับวิถีชีวิตไทย พบว่า การเลี้ยงไก่ชนเป็นความรู้ และเทคนิคของชุมชนในชนบทที่เรียนรู้จากประสบการณ์ของ บรรพบุรุษที่ได้สั่งสมมานานหลายชั่วคน จนกลายเป็นภูมิปัญญาที่อยู่คู่กับคนไทยทุกชั้นตอนของการเลี้ยง จึงเป็น ทางเลือกหนึ่งในการสร้างอาชีพให้กับชุมชน โดยนำภูมิปัญญาที่ได้สั่งสมมาปรับใช้ให้เหมาะสม และรักษาจุดเด่น ที่ยังประโยชน์ และมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมและสังคมโดยรวมน้อยที่สุด ก็จะช่วยให้ชุมชนมีรายได้เพิ่ม

จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองมีปัจจัยในการผลิตที่เอื้ออำนวย มีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง มีการช่วยเหลือกัน มีรายได้จากการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ทำให้เกษตรกรมีความมุ่งมั่นพร้อม ที่จะพัฒนาและให้ความร่วมมือกับภาครัฐและทุกภาคส่วนเป็นอย่างดี เพื่อให้การเลี้ยงไก่พื้นเมืองนั้นคงอยู่คู่กับวิถี ชีวิตต่อไป

2. สภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อจำหน่ายเนื้อ(ไก่มีชีวิต) และเกษตรกรกว่าครึ่งที่เลี้ยงเพื่ออนุรักษ์สายพันธุ์ ด้วยเพราะใจรักและถือว่าเป็นความภาคภูมิใจของคนเลี้ยง เกษตรกรทุกรายใช้แรงงานในการเลี้ยงในครัวเรือน มีส่วนน้อยที่เลี้ยงในลักษณะฟาร์มที่มีการจ้างแรงงานเพิ่ม และแรงงานที่จ้างก็เป็นเด็กนักเรียนในชุมชน เพื่อให้เด็กมีรายได้และเป็นการปลูกฝังให้เด็กได้เรียนรู้ขั้นตอนการ เลี้ยงไก่พื้นเมือง แหล่งที่มาของพันธุ์เกษตรกรส่วนใหญ่ขยายพันธุ์เอง และได้รับการสนับสนุนพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ จากทางกลุ่มที่เป็นสมาชิก ผู้เลี้ยงในลักษณะฟาร์มจะมีการคัดพันธุ์ไก่เป็นพิเศษ คือที่มีรูปร่างสมส่วน ได้ลักษณะ ไก่ชน เพื่อไว้สำหรับขายพันธุ์หรือเพื่อการแข่งขัน การขึ้นทะเบียนประวัติไก่เกษตรกรส่วนน้อยไม่ขึ้น ด้วยเพราะ เห็นว่าไม่จำเป็น ส่วนการบันทึกข้อมูลการเลี้ยง เกษตรกรทุกรายมีการบันทึกเพื่อจะได้ทราบถึงค่าใช้จ่ายและ ระยะเวลาการให้วัคซีน การให้อาหารเกษตรกรทุกรายให้อาหารที่หาได้ในท้องถิ่น ด้วยเพราะหาง่ายและราคาถูก ยาที่ใช้รักษาโรค เกษตรกรทุกรายใช้ยาปฏิชีวนะร่วมกับยาสมุนไพร ส่วนใหญ่จะใช้ยาสมุนไพรเพราะไม่มี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ผลข้างเคียงกับไถ่ของตนและที่สำคัญหาง่าย และราคาถูก สอดคล้องกับการศึกษาของ เกรียงไกร โชษประการ (2543:5-53) ได้ศึกษาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและไก่ลูกผสมพื้นเมือง:อดีตและปัจจุบัน พบว่า การเลี้ยงไก่ในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ (1) ไก่พันธุ์ต่างประเทศ (2) ไก่พื้นเมือง และ (3) ไก่ลูกผสมพื้นเมือง โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนา คือ เพื่อเป็นแหล่งอาหาร โปรตีน และเพื่อเป็นรายได้เสริมของเกษตรกร สำหรับวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร แบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ เพื่อเป็นอาหารครอบครัว คือ ไก่บ้านหรือไก่ไทย เพื่อความเพลิดเพลิน เช่น ไก่แจ้ และเพื่อเกมกีฬา

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึง เกษตรกรมีศักยภาพที่จะเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาชีพเสริมได้เป็นอย่างดี ด้วยมีปัจจัยต่างๆเข้ามาเกื้อหนุน มีความพร้อม มีการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม เพื่อการพัฒนา รูปแบบการเลี้ยงต่อไป

3.ความต้องการการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร

จากการวิจัย พบว่า ในเรื่อง 1) พันธุ์ ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมจาก สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับความต้องการ ดังนี้ ในระดับมากที่สุดจากสื่อ วิชิตี สื่อบุคคลจากเอกชน จากทางราชการ และแผ่นพับ ระดับมากจาก กลุ่มมือ และโทรทัศน์ ระดับปานกลางจาก วิทยุ ไปสเตอร์ และสถาบันการศึกษา ระดับน้อยที่สุดจาก อินเทอร์เน็ต 2) การคิดและการปรับปรุงพันธุ์พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมจากสื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับความต้องการดังนี้ในระดับมากที่สุดจากสื่อ วิชิตี แผ่นพับ สื่อบุคคลของเอกชน และสื่อบุคคลของทางราชการ ระดับมากจาก กลุ่มมือ และโทรทัศน์ ระดับปานกลางจาก วิทยุ สถาบันการศึกษา และไปสเตอร์ ระดับน้อยที่สุดจากอินเทอร์เน็ต 3) เรื่องโรงเรือนและอุปกรณ์ในโรงเรือน พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมจาก สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับความต้องการในรายละเอียดดังนี้ ระดับมากที่สุดจาก วิชิตี สื่อบุคคลของทางราชการ แผ่นพับ และกลุ่มมือ ระดับมากจาก สื่อบุคคลของเอกชน โทรทัศน์ และวิทยุ ระดับปานกลางจาก สถาบันการศึกษา และไปสเตอร์ ระดับน้อยที่สุดจาก อินเทอร์เน็ต 4) เรื่องการใช้อาหาร เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมจาก สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับความต้องการ ในรายละเอียดดังนี้ ในระดับมากที่สุดจากสื่อ วิชิตี แผ่นพับ สื่อบุคคลของเอกชน และสื่อบุคคลของทางราชการ ระดับมากจาก กลุ่มมือ และโทรทัศน์ โดยมีค่าเฉลี่ย ระดับปานกลางจาก วิทยุ ไปสเตอร์ และสถาบันการศึกษา ระดับน้อยที่สุดจาก อินเทอร์เน็ต 5) เรื่องยาที่ใช้รักษาโรค พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมจาก สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับความต้องการ ในรายละเอียดดังนี้ ในระดับมากที่สุด จากสื่อ วิชิตี แผ่นพับ สื่อบุคคลของเอกชน กลุ่มมือ และสื่อบุคคลของทางราชการ ระดับมากจาก โทรทัศน์ ระดับปานกลางจาก วิทยุ ไปสเตอร์ และสถาบันการศึกษา ระดับน้อยที่สุดจาก อินเทอร์เน็ต 6) เรื่องการสุขาภิบาล พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมจาก สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับความต้องการ ในรายละเอียดดังนี้ ในระดับมากที่สุดจากสื่อ วิชิตี สื่อบุคคลของทางราชการ แผ่นพับ กลุ่มมือ และสื่อบุคคลของเอกชน ระดับมากจาก โทรทัศน์ ระดับปานกลางจาก วิทยุ สถาบันการศึกษา และไปสเตอร์ ระดับน้อยที่สุดจาก อินเทอร์เน็ต

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

วิธีการส่งเสริม พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมในระดับมากที่สุดจากการ
สำรวจ การฝึกปฏิบัติ และการทัศนศึกษา ระดับน้อย จากการบรรยาย และระดับน้อยที่สุด จากการทดลองเลี้ยง
ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัย เรื่องการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยพบปัญหาในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.จากการศึกษา พบว่า การรับเอกสารทางวิชาการ การใช้บริการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล เกษตรกรมีการรับรู้ข่าวสารในสื่อแขนงนี้น้อยไป ควรที่จะมีการรับข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ตลอดเวลาเพื่อนำมา ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการเลี้ยงไก่พื้นเมืองให้ดีขึ้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. จากการศึกษ พบว่า การส่งเสริมเรื่องพันธุ์ การคัดและการปรับปรุงพันธุ์ การเพิ่มมูลค่าของไก่พื้นเมือง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมแนะนำรูปแบบการเลี้ยง ตั้งแต่เรื่องพันธุ์ การคัดและการปรับปรุงพันธุ์ ลักษณะประจำพันธุ์ สีขนของไก่ชน เพื่อที่เกษตรกรจะได้มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยงหันมาเลี้ยงไก่ ในลักษณะสวยงาม เพื่อขายพันธุ์ หรือเพื่อการกีฬาควบคู่กัน ไป จะเป็นรายได้ให้แก่เกษตรกรอีกทาง

3.จากการศึกษา พบว่า การเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่างๆยังมีน้อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเผยแพร่ผ่าน สื่อต่างๆอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ตามความเหมาะสมของพื้นที่ในหลากหลายประเภทสื่อ เช่น ผ่านวิทยุชุมชน แผ่นวีซีดี แผ่นพับตามความต้องการของเกษตรกร โดยจัดหาความรู้ในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เผยแพร่ อย่างแพร่หลาย

4.จากการศึกษา พบว่า ในเรื่องของยาที่ใช้รักษาโรค หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประสานขอความร่วมมือ กับภาคเอกชนที่ประสบความสำเร็จในเรื่องการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับ ยารักษาโรค หรือมีการวิจัยและพัฒนาขึ้น มาเพื่อที่เกษตรกรจะได้ใช้ยาราคาถูก และเป็นทางเลือกให้เกษตรกร

5.จากการศึกษา พบว่า การสร้างเครือข่าย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมการจัดให้มีการสร้าง เครือข่ายที่ดีมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ สามารถส่งเสริมสร้างเครือข่าย ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง อันเป็นการ แลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ รวมถึงพันธุ์ เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ให้แก่เกษตรกร และเสริมรายได้ อีกทั้งยังเป็นการ อนุรักษ์พันธุ์ไก่พื้นเมืองอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรนำข้อมูลที่ได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้เป็นพื้นฐานในการปรับปรุงพัฒนาการแผนการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ของเกษตรกร

2.การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อความต้องการการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองจากภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งอยู่ในโครงการเดียวกันกับการศึกษานี้ในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะชุมชนแตกต่างกัน เพื่อจะ ได้นำผลมาเปรียบเทียบกับหรือตรวจสอบกับการวิจัยครั้งนี้

3.การศึกษาถึงกระบวนการสนับสนุนให้ภาครัฐ ชุมชน และเกษตรกรในพื้นที่ประสานความร่วมมือกัน ในการจัดทำแผนการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร ตลอดจนศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามแผนให้เกิด ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของชุมชนมากยิ่งขึ้นต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มส่งเสริมการผลิตปศุสัตว์ ส่วนส่งเสริมสินค้าเกษตร. 2547. *สรุปผลการเสวนาทิศทางไก่ชนไทย*

ในการสัมมนาทิศทางไก่ชนไทย.(อค์สำเนา)

เกรียงไกร โชประการ.(2543) *ไก่พื้นเมืองและไก่ลูกผสมพื้นเมือง:อดีตและปัจจุบัน* กรุงเทพมหานคร

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ชนสน์ บุญตาแสง (2545) *ไก่ชนกับวิถีชีวิตไทย* จาก <http://www.ku.ac.th> ค้นวันที่ 19 มีนาคม 2555

ภัทรจิต เหล่าคุณากร(2548) “การเลี้ยงไก่ชนไทย” กรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมการเกษตร

